

Tema: Kaj misliš, kdo si? – Identiteta

Razdelek 2: Kako se identitete oblikujejo in ohranjajo?

Na čem temelji naša identiteta – to, kdo smo in kaj smo? Predvsem na naši preteklosti, ali natančneje tisti preteklosti, ki jo ohranjamo v spominu. Pri ustvarjanju naše identitete ima naš spomin bistveno vlogo. Res je, da se ne spominjamo vsega – zelo pogosto se vsega tudi ne želimo spominjati. Naslednje dejavnosti bodo učencem pomagale razumeti, da je spominjanje aktiven in stalen proces, spomin pa je v osnovi subjektiven in selektiven. Začenši na ravni posameznika bomo v tem razdelku skozi lupo zgodovine obravnavali vprašanja, povezana s kolektivnim spominom in identiteto.

Opozorilo: Ta enota vsebuje povezave na spletna mesta, kot je YouTube. Vsebina zunanjih mest se lahko spremeni, zato je treba preveriti, ali je za učence primerna.

Učni izidi tega razdelka

Učenci bodo zmožni:

- razumeti, da je spomin bistvenega pomena za ustvarjanje in ohranjanje identitete
- oceniti različne načine, kako ljudje predstavljajo ali ohranjajo preteklost oziroma kako jo zanikajo ali celo uničujejo
- razumeti, da je preteklost prisotna v sedanjosti in nanjo vpliva, in sicer na različne materialne in nematerialne načine

Priložena gradiva

- Gradivo št. 5 Podobe spominskih obeležij trgovine s sužnji
- Gradivo št. 6 Citati politikov s spominskih slovesnosti, posvečenih prvi svetovni vojni
- Gradivo št. 7 Videoposnetki o uničevanju dediščine
- Gradivo št. 8 Pričevanja oseb, ki so preživele genocid

Dejavnost v razredu št. 1: Izdelava tabele o spominu (predvidite 20 minut)

Pri tej dejavnosti učenci zahteven pojem spomina z uporabo osebnih predmetov pretvorijo v nekaj stvarnega in oprijemljivega, nato pa razpravljajo o spominih, ki so jih izbrali. Učenci naj izberejo predmet, kraj ali trenutek, ki je povezan z osebnim spominom in jim zdaj veliko pomeni. K pouku naj prinesejo predmet ali podobo/fotografijo, povezano s spominom, ki so ga izbrali.

Razdelite samolepilne lističe v treh barvah, na katere naj učenci napišejo kratke odgovore na naslednja vprašanja:

- Ali je to moj osebni spomin? Ali pa se tega spominjajo tudi drugi ljudje – in kdo so?
- Je ta predmet povezan z veselim ali žalostnim spominom?
- Ali sem zgodbo, povezano s tem predmetom, pripravljen/-a deliti z drugimi ali jo želim ohraniti zase?

Na posamezne velike liste papirja napišite naslednje pojme in jih položite na mizo v učilnici:

Pojem A: osebno/kolektivno

Pojem B: pozitivno/negativno

Pojem C: javno/zasebno

Učenci naj nato svojo podobo/predmet skupaj z odgovori postavijo na list papirja s pojmom spomina, ki je zanje najustreznejši. Če obstajajo povezave med različnimi vrstami spomina, naj jih učenci označijo s črtami med podobami/predmeti in izpisanimi pojmi. Povedo naj tudi, kako so ti spomini lahko prispevali k temu, kar so kot osebe so danes/kako je to, česar se spominjajo, lahko prispevalo k temu, kar so kot osebe danes, in kako so ti spomini vplivali nanje.

Delo v skupini št. 1: Vpisovanje spomina v krajino/okolje (predvidite 20 minut)

Ljudje spomine (tako dobre kot slabe) pogosto naredijo stvarne ali oprijemljive z javnimi spomeniki, ki ujamejo pomen dogodkov in imajo veliko simbolično vrednost za ljudi.

Učencem razdelite gradivo št. 5. Preučijo naj podobe zgodovinskih obeležij trgovine s sužnji in odgovorijo na naslednja vprašanja, ki se pojavljajo tudi v gradivu:

- Kaj želi po vašem mnenju arhitekt/umetnik vizualno in čustveno izraziti s tem spomenikom?
- Ali menite, da mu je uspelo?
- Kateri spomenik po vašem mnenju najbolje izraža želeno sporočilo in zakaj?

Učence razdelite v manjše skupine. V skupinah naj ustvarijo lastno spominsko obeležje trgovine s sužnji. Katere pomembne elemente iz zgodovine suženjstva bi želeli vključiti vanj? Na katerih krajih bi želeli postaviti obeležje, ki so ga ustvarili, in zakaj?

Pri tej dejavnosti lahko učence vprašate tudi, katere spomine ali spominska obeležja bi vključili v svoje lokalno okolje. Kot uvod v razmislek o tem si z učenci oglejte videoposnetek „Pot spominov“, ki ga je ustvarila skupina mladih v okviru pobude Hiše Anne Frank v Amsterdamu. Razpravljajte o vprašanjih, ki jih zastavlja.

<https://www.youtube.com/watch?v=xTGtviX4Ces>

Vir: Kanal YouTube [Memory Walk | Anne Frank House](#) © Anna Frank House

Učence razdelite v manjše skupine. Izdelajo naj scenarij za svojo „pot spominov“, v njem pa naj obravnavajo spomenik, ki ga poznajo, po možnosti iz svojega lokalnega okolja. Lahko pa tudi sami določite, kateri spomenik ali spomenike naj obravnavajo. Pomembno je, da učenci upoštevajo ključna merila, kot so izbira spomenika, katera vprašanja je treba postaviti in katerim osebam, na katerih mestih naj se snema videoposnetek itd.

HIŠA EVROPSKE ZGODOVINE

Delo v razredu št. 2: Ustvarjanje in ohranjanje identitete: vloga muzejev in šolskih učbenikov (predvidite 20 minut)

Vir: Wikipedija

Države in družbe preteklost uporabljajo za ustvarjanje kolektivnega spomina ali celo skupne identitete, ki združuje vse državljane. V zadnjih dvesto letih so se kot orodja ali gradniki za ustvarjanje nacionalne skupinske identitete uporabljali zgodovinski muzeji in šolski učbeniki – oboje danes dobro poznamo.

Ali si skupaj z razredom že kdaj obiskal/-a zgodovinski muzej? Ali boš katerega v kratkem obiskal/-a? Učenci so morda zunaj pouka že obiskali zgodovinski muzej v družinskem krogu. Razmislijo naj, kako so se muzeji v preteklosti in sedanjosti uporabljali kot prostor za ustvarjanje nacionalne identitete. Z učenci si oglejte naslednji videoposnetek, nato pa z njimi razpravljajte o tem, zakaj muzeje vidimo kot prostor, kjer je mogoče ustvarjati in krepiti identiteto.

<http://ed.ted.com/lessons/why-do-we-have-museums-i-v-maranto>

Vir: TEDEd

Razmislite o naslednjih opisih:

- muzej kot prostor, ki nam pripoveduje o preteklosti
- muzej kot prostor, ki hrani in prikazuje izdelke narodov in ljudstev iz davnine
- muzej kot prostor znanja
- muzej kot prostor, kjer se izobražujejo mlajši in starejši

Ali narodni (zgodovinski) muzeji res pripovedujejo o vseh? Ali res predstavljajo vso družbo? Kdo je

HIŠA EVROPSKE ZGODOVINE

vključen? Je kdo morda izpuščen?

Šolski učbeniki so bili in so še vedno pomembno orodje držav pri ustvarjanju „skupinske identitete“. Zlasti zgodovinski učbeniki so bili s pripovedovanjem zgodb o nacionalnih junakih ter velikih bitkah ali bojih prebivalstva pomembno orodje za oblikovanje nacionalne in regionalne identitete. Učenci naj si ogledajo svoje učbenike in se pri tem osredotočijo na vprašanje, kako je v njih določena in opisana njihova skupinska identiteta. Na koga se nanaša? Kdo ni omenjen? Ali v vaši državi obstajajo ljudje in skupine, ki jih učbeniki ne omenjajo? Pri naslednji dejavnosti naj učenci izdelajo umetniški kolaž zgodb in posameznikov iz njihovih učbenikov, ki bo ponazarjal, kako se država nekaterih spominja in jih slavi, druge pa pogosto pozabi omeniti.

Delo v skupini št. 2: Politika spomina (predvidite 10 minut)

Česa se spominjamo, kako in zakaj, se razlikuje glede na ljudi, kraje in obdobja. Način, kako je preteklost obeležena in kako se je spominjamo, ima v sedanosti določen namen. Zato samo obeleževanje preteklih dogodkov v družbi pogosto sproža razprave, včasih pa tudi vneta nasprotovanja.

Razdelite razred v enako velike skupine in razdelite gradivo št. 6. Učenci naj preberejo citate politikov in navedbe iz institucionalnih virov v zvezi s stoletnico prve svetovne vojne leta 2014. Odgovorijo naj na naslednja vprašanja, ki se pojavljajo tudi v gradivu:

- Kako te izjave preteklost povezujejo s sedanostjo?
- Katera od štirih izjav ima izrazito drugačno sporočilo?
- V čem je to sporočilo po namenu drugačno od ostalih treh?

Učenci naj nato vsakemu citatu dodajo en ali dva izmišljena stavka, s katerima pa bi se citat lahko verodostojno nadaljeval. Svoje izdelke naj nato predstavijo celemu razredu in o njih razpravljajo.

Delo v skupini št. 3: Zakaj uničevanje dediščine pomeni napad na identiteto? (predvidite 15 minut)

Gradivo št. 7 vsebuje videoposnetke s poročili o uničevanju kulturne dediščine. Razred razdelite v približno enako velike skupine in vsaki skupini dodelite en primer. V skupini naj odgovorijo na naslednja vprašanja, ki se pojavljajo tudi v gradivu, nato pa naj svoje odgovore predstavijo vsemu razredu in primerjajo z drugimi skupinami.

- Kaj bi lahko bil cilj takšnega uničevanja?
- Kakšni so odzivi oseb, ki so bile priča uničevanju?
- Kaj bi lahko skupinam na nasprotni strani pomenili uničeni predmeti in zgradbe?

Delo v razredu št. 3 Spominjanje ali pozaba? (predvidite 20 minut)

Poziv, da nikoli ne smemo pozabiti, pogosto slišimo v zvezi s tragičnimi zgodovinskimi dogodki, kot so genocid, vojne in teroristični napadi. Vendar se ljudje, ki so tovrstne dogodke sami doživeli, teh zelo drugače spominjajo kot tisti, ki neposredne izkušnje nimajo. Nekateri ljudje, ki preživijo takšne telesne, čustvene in psihološke travme, se morajo dogodkov aktivno spominjati, da bi lahko razumeli, kaj se je zgodilo, in ponovno zgradili svoje življenje. Nekateri pa morajo dogodke aktivno pozabiti, da bi okrevali, v nekaterih primerih pa tudi zato, da bi poskusili obnoviti življenje med skupnostmi, ki so bile prej v konfliktu.

HIŠA EVROPSKE ZGODOVINE

Gradivo št. 8 razdelite med učence, nato pa v razredu skupaj preberite pričevanja dveh oseb, ki sta preživele genocid: ena v Srebrenici leta 1995, druga v Ruandi leta 1994. Učenci naj razpravljajo o različnih načinih, kako se spominjata teh dogodkov, in o razlogih za njun različni pristop.

Ne glede na osebne odločitve preživelih je ohranjanje spomina na bolečo preteklost bistveno za njihove potomce in družbo nasploh. Učenci nas si ogledajo podobo iz gradiva št. 9. Pri razmisleku o pomenu tega predmeta, ki je vključen v stalno razstavo Hiše evropske zgodovine, jim pomagajte z naslednjimi vprašanji, ki se pojavljajo tudi v viru:

- Umetnika, ki sta ustvarila delo „Josefov plašč“, sta vanj všila Josefove podobe in pisne spomine. Opisujeta ga kot plašč, ki je postal zemljevid njegovega življenja. Kaj je bil po vašem mnenju njun namen?
- Josef je bil edini član družine, ki je preživel holokavst. Zakaj je bilo po vašem mnenju za njegovo hči in njenega moža tako pomembno zaščititi in ohraniti njegove spomine?
- Umetnika sta delo ustvarila z namenom, da bi bilo razstavljeno. Zakaj bi po vašem mnenju osebni predmet, povezan z družinsko zgodovino, moralo videti toliko ljudi? Zakaj je po vašem mnenju primerno predmet vključiti v razstavo o evropski zgodovini?